

VEŘEJNÁ SPRÁVA V OBLASTI JUSTICE

Milan Závurka

Ústav veřejné správy a práva, Fakulta ekonomicko-správní, Univerzita Pardubice

Abstrakt: *Veřejná správa v oblasti justice je v podstatě realizována dvěma cestami – zcela prostřednictvím ministerstva spravedlnosti nebo zvláštních samosprávných orgánů, případně kombinací obou způsobů. Každá forma vychází z určitých historických tradic a kulturního základu každé země. V České republice dosud přetrvává tradice správy justice ministerstvem spravedlnosti.*

Abstract: *The Public administration in the justice sphere is basically realized by two forms. Either quite by means of the ministry of the justice or by special self – government bodys, sometimes with the combination of the both formas. Each form come from the particular historic traditions and the cultural base every single country. In the Czech republic last the tradition pf the chargeof justice exclusively by the ministry of justice.*

Klíčová slova: *Justice, soudnictví, soudy, ministerstvo spravedlnosti, soudcovské rady, soudcovská samospráva*

Úvod:

Je nepochybné, že justice, případně v užším slova smyslu soudnictví, musí být nějakým způsobem spravována. Jedná se o zvláštní pilíř státní moci, proto i jeho správa patří bezesporu do oblasti správy veřejné. Problém vzniká při stanovení určité míry této správy tak, aby nedošlo k pronikání výkonné moci do moci soudní, případně aby nedošlo k hrozbě politizace soudnictví. Dva základní způsoby

1. správa justice cestou a prostřednictvím ministerstva spravedlnosti – jedná se o historicky nejstarší způsob správy justice. Jeho výhodou je nepochybně jednotnost provádění správy, zabezpečovaná kariéerními byrokraty. Jako nevýhoda se zejména uvádí, že do tohoto způsobu není téměř vůbec – kromě předsedů a místopředsedů soudů – zapojena soudcovská obec

2. model nejvyšších soudcovských rad. Jako klad tohoto modelu se zpravidla vyzdvihuje zajištění nezávislosti a nestrannosti soudnictví. Tento model je realizován v některých zemích západní Evropy, např. Španělsko, Portugalsko, Itálie, Francie i v nových demokraciích střední a východní Evropy, např. Polsko, Maďarsko, Slovensko. Zpravidla tento model neznamená úplnou eliminaci ministerstva spravedlnosti. To i nadále působí na úseku finančního a materiálního zabezpečení. Hlavním úkolem nejvyšších soudcovských rad jako zvláštních druhů vrcholných správních či samosprávných orgánů je dávat exekutivě doporučení soudů I. stupně, soudů odvolacích, vrchních a soudců, působit jako disciplinární – kárný - orgán. Zdůrazňuje se, že nejvyšší soudcovská rada je speciální nezávislý orgán.

Některé moduly počítají jen s jednou celostátní soudcovskou nejvyšší radou, jiné počítají se soudcovskými radami také na úrovni soudů prvního stupně, soudů odvolacích, vrchních a nejvyšších.

Na podporu tohoto modulu se uvádějí zpravidla tyto dokumenty

- Základní principy nezávislosti soudnictví, přijaté Valným shromážděním OSN 29.II.1985
- Doporučení Rady Evropy č.R/94/12 o nezávislosti, efektivnosti a roli soudců, přijaté výborem ministrů členských států Rady Evropy s vysvětlujícím memorandem 13.10.1994.

Kombinovaný způsob:

Tento způsob vychází z myšlenky, že vznikne profesní povinná organizace soudců a státních zástupců (něco na způsob lékařské, advokátní či notářské komory), která bude mít svěřeny některé kompetence např. při ustanovování soudců a státních zástupců, kárném řízení apod., přitom některé kompetence by mohly být vykonávány společně s ministerstvem spravedlnosti (např. při jmenování soudců, jejich překládání). Jde o formu nejméně rozšířenou a v oblasti justice (na rozdíl od notářů a advokátů) bez hlubších tradic.

Závěr:

Je těžké definovat, který způsob či model je neoptimálnější a nejefektivnější. Každý způsob je ovlivněn nejen politickými otázkami, ale také kulturními a historickými kořeny a tradicemi té které země. Nicméně jako progresivní se přesto ukazuje model soudcovských rad jako zvláštních vrcholných orgánů správního typu. V České republice přes iniciativy některých ministrů spravedlnosti (např. Leon Richter, Otakar Motejl) i přes iniciativu dobrovolné zájmové organizace Soudcovské unie přetrvává model správy justice cestou ministerstva spravedlnosti – jistě v tom hrají roli i rakouské a prvorepublikové tradice.

Kontaktní adresa:

JUDr. Milan Závurka, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva
Fakulta ekonomicko-správní
Univerzita Pardubice
Studentská 84
532 10 Pardubice
e-mail: zavurkam@tiscali.cz